

עֵרֵב רֵב

ביקורת

דה קווין איז סטיל אלייב

מאת הדס מרדר < 7/03/2012

צילום; בן כלאיים מבולבל. החל מבנימין (כאילו אפשר באמת לתחום מהלך בשם של הוגה. נחא.) הוא לא רק מודה בחוסר המקור שלו אלא גם חוגג אותו בכל הזדמנות שנקרית בדרכו: מאמרי תיאוריה וביקורת, כנסים על מותו עם ובל' סימן שאלה ותערוכות למכביר, האחרונה ואף אחת המוצלחות ביניהן – אסף שחם, "דה קינג איז דד, לונג ליב דה קינג!" (Tempo Rubato, 1.3-7.4.12). תוך כך, בנתיב גלוי לא פחות, מתקיים הצילום כמקור משודרג, מורחב קלות: proof, חמישה, שישה ועשרה עותקים*, artist proof, ap2, עותק תצוגה, חתימה מאחור. אלוהים אדירים, שרק לא יהפוך לספה של קסטיאל או לקרטון חלב (המממ... גם קרטוני חלב יוצאים לעיתים במהדורה מוגבלת. אולי הצילום בכלל לא מנסה להבחין את עצמו אלא נגרר, כמו שאר האובייקטים, לממלכת המיתוג?). מקור זה אחד או כלום. הצילום החליט לא להחליט: הוא אמנם ניתק את עצמו מהאחד [המעבר לצילום דיגיטלי שהשמיד אפילו את מראית העין של הנגטיב כמקור, האופן בו רפרודוקציה אינה נחותה מצילום "מקורי" (שרי לזין), היכולת לייצר העתק דיגיטלי משוכלל יותר ממקורו הידני (דורותיאה לאנג), כל אלו הן הוכחות לכאורה לצעדים הרדיקליים שעושה הצילום בזמן הזה], אך מעולם לא התחייב לריבוי.

It's complicated

תערוכתו של שחם חשובה גם משום שהיא מסירה את ענני אי הוודאות האחרונים באשר למצבו של הצילום המסוים הזה, המודע למגבלותיו, השכלתני, הממלמל בכל התהוות שלו עוד ועוד אדוות שיח פנימי מהודק ורב מעוף: הוא חולה, קשות. האבחנה: פיצול אישיות (או בשמותיו הקליניים והאלגנטיים: אישיות מרובת פנים או הפרעת זהות דיסוציאטיבית). כמו אצל פציניטיס אחרים, גם אצלו ישנה מודעות לקיום מקביל של כמה ישויות. מודעות קיצונית: הצילום מקיים את פניו השונים תוך התנהלות תגובתית, לעמיתית – ככל שמתחדד חוסר המקור במה שנאמר, במה שמדובר, במה שמוצג (ושחם מציג: דימוי הנוצר מסורק הסורק סורק, חתימות צללים מהפצצת הירושמה, פוטושופ המפיל את עצמו בפח), ההיצמדות למקור מתהדקת במה

TEMPO RUBATO

מהפצצת הירישימה, פוטושופ המפיל את עצמו בפח), ההיצמדות למקור מתהדקת במה שנעשה. מה שנעשה: מאחורי הקלעים של פני השטח (אוקסימורון שחי בשלום מפתיע עם עצמו), המקום בו סוחרים בצילום, המקום בו הוא מגדיר את עצמו כמוצר אך כמוצר מיוחד, מוצר בעל הילה משוחזרת העשויה מכוח, ממעמד, מעמדה.

לא שזה לא מסוכן להתחייב לרבי. בכנות, זו לגמרי התאבדות בשוק קפיטליסטי המבוסס על מיתוג מחודש של מלאכת היד כמוצר יחידני (עוד אוקסימורון), אבל נדמה כי זו התאבדות הכרחית בנקודה זו בהיסטוריה הכבר לא כל כך קטנה של הצילום, התאבדות שעל מנת שתהיה אפקטיבית צריכה להגיע מנקודת כובד בה נמצאת ההילה המשוחזרת בשיא עוצמתה – משחקן מרכזי בשדה, ממלך מוכתר. כמה זמן עוד יוכל הצילום לייצר את עצמו כמת? עד שיעז למות. ואז, רק אז, יוכל אולי לקום מחדש. "המלך מת, יחי המלך החדש!" זה שם נפלא. נפלא ומעורר**. בנרטיב האדיפאלי שהתווה שחם נפקד מקומה של המלכה. היכן היא? לאן נעלמה? ומדוע נשמעים עדיין צעדיה בחלל הגלריה כהד חלוש, לא זה הנטבע מאוזניות האיפוד הכלוא בזכוכית של שחם, אלא זה הממוסך בשיריו המתחלפים בלופ, אוושת פרוזה ברצפת שיש? הנה היא מבקיעה את דרכה דווקא בעבודה המונומנטאלית ביותר; אין לטעות, הגדלת הענק של מעטפת האילפורד ומעשה השיבוש בה (החלפת הצילום המסורתי שעליה בסצינת האונס לא אונס מ"Blow-Up" של אנטוניוני), כל אלו הם עדיין מעשים גבריים לעילא ולעילא של מלכים נופלים וקמים. הרגע המזהיר בעבודה הגרנדיוזית הזו, החיתוך הדק בהדפסה המתגלה רק באור הניאון, החלוקה המבחינה את המשטח המט מן המבריק, המבססת הבדל, הוא הוא הרגע שלה. כאן ניכרת ידה, זו הנוגעת תמיד בחומר. המשמרת, המגוננת. האין היא זו המחזירה את הצילום שעשה את הבלתי יעשה והרג (שוב) את אביו לחיקה, כשהוא בוער מחום, בוער מחומה של תשוקת הארכיב?

...מצוקת הארכיב קשורה למחלת ארכיב. אנו שרזיים במחסור בארכיב. בהאזיננו לניב הצרפתי, ובתוכו לנשוא "מחסור ב-" (mal de en), לחוש מחסור בארכיב עשוי לציין דבר אחר מאשר לסבול ממחלה, ממצוקה או ממה ששם העצם "רע" (mal) עלול לכנות. פירושו להישרף מתשוקה, לחפש ללא הרף, בלי סוף, אחר הארכיב היכן שהוא מתחמק. פירושו לרדוף אחריו, אפילו יש יותר מדי ממנו, היכן שמהו בתוכו שולל מעצמו ארכיב. פירושו לחוש כלפיו איזו כפייתי, נשנה ונוסטלגי, איזו בלתי מרוסן לשוב למקור, געגועים למולדת, נוסטלגיה של שיבה למחוז הקמאי ביותר של הראשית המוחלטת.

(ז'אק דרידה, מחלת ארכיב, רסלינג, 2006, עמ' 102. תרגום: מיכל בן נפתלי)

היא, המלכה שאף פעם לא מתה ולפיכך אף פעם לא הוחלפה, מציבה את העבודות, את גוויות המלכים החיים למחצה, על קירות הגלריה ומזמינה את האורחים לבוא ולהביט. להביט ולהיאנח, אף פעם לא להתאבל. בקובייה לבנה היא ממספרת אותן, מוכרת אותן בקמצנות, תורמת אותן לאוספים, מובילה את מי שיכונה בצילה, ורק בצילה, אמן. לחתום מאחורי הפרינט, להטביע את ידו בחומר שהוא הכי פחות חומר על מנת שיקבע ארכיב חדש/ישן: ארכיב מות הצילום. ארכיב נוסף בשרשרת שתמנע מהצילום למות ממש, שתחזיק אותו "כמת" בזרועותיה, תלוי על חזה החם. חוד החנית התיאורטי יכול להמשיך לחקור את המדיום, להרחיב או לנפץ אותו ככל שיחפוץ. במרחב הרחמי הבלתי מדובר שבין הסוכן לאספן, כשנעטפים האובייקטים המשוכללים

TEMPO RUBATO

(המנסים להיות גם פיסול וגם הקרנה וגם קופסאות זככית וגם פוטוגרמות...רק להשתחרר כבר מהדו-מימד המקולל הזה) בסיום התערוכה, הצילום מפסיק לשאול שאלות ולתהות על טיבו ומתמסר לחלוטין לצו הקדום של המלכה. רק ואם כשיטרוק מאחוריו את הדלת ויותר אותה שברת לב, מתבוססת בדמו, יוכל להבריא.

לקום מחדש במלוא יופיו כטראומה במקום כמכניזם קלוש של התגוננת ממנה.

*מספור שמעלה רגעי קצה מעניינים, כמו למשל ההחלטה של אמנים כמו עדי נס ואוהד מטלון, עקב הביקוש, להוסיף מהדורה לדימוי קיים בגודל חדש. האחרון אף הגדיל לעשות כשמכר הדפסים מתערוכה שהתבססה כולה על הקרנות ("צפון-אמיתית. דרום-בהירה", 2010, ב- Contemporary by Golconda). אני נוטה להכתירו כמבשר המקומי הראשי של מותו הממשי, הלא מדובר, של הצילום.

** יאיר ברק, כותב הטקסט לתערוכה, בחר בשם "בנוגע לבגדיו החדשים של המלך". זה שם מדויק יותר משנדמה בקריאה ראשונה; ברק כבר מקלף את מבנה השושלת מקליפתו ומותיר רק את הכסות, גם היא מתאדה לבסוף כשהמלך נותר במערומיו. "אין כאן אבל וגם לא פרידה, לא הסתגלות ולא שלב מעבר" כותב ברק, אבל ההסבר להעדר אינו טמון במעבר המהיר (מדי) ממלך ערף ראש לירשו. אין פרידה כי אין מוות, כל שיש הוא מעבר מחליפת מוות אחת לחליפת מוות אחרת, ממסמן למסמן.

הדס מרדר כותבת את הבלוג High maintenance